

หลักการพัฒนาเครือข่ายทำงานนอกระบบในการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน
ด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชา
The Principle of Non-Formal Working Network
Development for the Prevention and Solution of Drug
Problems in Working Age Group Using the Buddhist
Principles and the King's Philosophy

พิศมัย ทองเที่ยง¹

Phitsamai Thongthaing

บทคัดย่อ

ปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชากรวัยทำงานส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งการทำงานในพื้นที่ที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าส่วนใหญ่เครือข่ายทำงานนอกระบบยังไม่มีการพัฒนา กิจกรรมขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชากรวัยทำงานอย่างต่อเนื่อง ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์บทความวิชาการนี้ วัตถุประสงค์ เพื่อเติมเต็มคุณค่าการทำงานจิตสาธารณะ สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานสู่ความสำเร็จยั่งยืน ด้วยวิธีการสังเคราะห์กรอบแนวคิดหลักพุทธธรรม-อิทธิบาท 4 ผสานศาสตร์พระราชา-หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และหลักการงานจิตอาสา เสริมด้วยศาสตร์ตะวันตก-วงจรคุณภาพ พร้อมนำบทเรียน แนวทาง และข้อค้นพบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน มาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ โดยให้เหตุผลเชิงอุปนัย เป็นองค์ความรู้ใหม่ “4 ขั้นตอนความสำเร็จหัวใจอาสาทำงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด” เริ่มจาก 1) การคิดวิเคราะห์เข้าใจวางแผนด้วยใจรัก อาสาทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) การเพียรทำกิจกรรมอาสาเข้าถึงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) การใส่ใจร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุบบทเรียน และประเมินผล เข้าถึงแก่นงานอาสาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4) การหมั่นพิจารณาไตร่ตรองพัฒนางานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานให้ดียิ่งขึ้น หมั่นเวียนเป็นวัฏจักร อันเป็นหลักสากล สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้กับทุกคน มุ่งหวังให้กลุ่มประชาชนทุกช่วงวัย มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด-คุณภาพชีวิตที่ดี มีระบบเฝ้าระวัง ติดตาม ดูแล และช่วยเหลือ ด้วยพลังเครือข่ายที่พึ่งพากันเองอย่างยั่งยืน พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต

คำสำคัญ: เครือข่ายทำงานนอกระบบ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หลักพุทธธรรม ศาสตร์พระราชา

¹นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ (ส่วนบุคคล) แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ

Professional Level of Plan and Policy Analyst (individual), Samsen Nai Subdistrict, Phaya Thai District, Bangkok.
Corresponding author e-mail: phit1975@gmail.com

ARTICLE HISTORY: Received 24 July 2022, Revised 19 September 2022, Accepted 27 February 2023

Abstract

Drug problems in working age group affect the development of the country's economy and social systems. Previous work regarding the issue have shown that the highest proportion of non-formal working networks do not have the development of activities to mobilize the prevention and solution of drug problems in working age group in a continuous manner. The author has synthesized this academic article with the objective to enhance the value of the public mind to foster drug immunity in working age group for sustainable success.

The conceptual framework of the Buddhist principle of Iddhipada 4 (path of accomplishment) was synthesized in conjunction with the King's Philosophy- the principle of sufficiency economy philosophy, the principle of understanding, access, development and the principle of volunteer work and the western sciences: plan-do-check-act (PDCA). The lessons, guidelines, and findings of the operation to prevent and solve drug problems in working age group are used to determine conclusions and recommendations with inductive reasoning. A new body of knowledge is found in "Four Steps to Success with Volunteering Heart to Foster Drug Immunization." This commences from 1) the analytical thinking for planning with willingness to volunteer to work for the prevention and solution of drug problems 2) perseverance to conduct volunteer work to foster drug immunization and to develop the quality of life 3) attentiveness for sharing, learning, concluding lessons, and evaluation to access the core of volunteer work to prevent and solve drug problems and (4) the consideration and contemplation for better development of work for the prevention and solution of drug problems in the working age group. This is a cycle which is an international principle applicable to all members of the general public. The expectation is to ensure that people of all ages have drug immunization and a good quality of life. There is a system to watch, follow up, care for, and assist. With the power of networks that is self-sustaining we will be ready for future changes.

Keywords: *Non-formal working networks, Prevention and solution of drug problems, Buddhist principles, King's philosophy*

บทนำ

จากสถานการณ์ปัญหายาเสพติดโลกของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ: United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2022: 31, 33, 60, 62) พบว่า ค.ศ. 2020 ประมาณการใช้แอมเฟตามีน 34 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 0.7 ของประชากรโลก โดยแนวโน้มในปี 2020 ทั่วโลกมีคนใช้ยาเสพติดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 26 เมื่อเทียบกับปีก่อนย้อนหลัง 10 ปี และเมทแอมเฟตามีนถูกนำมารวมกับการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ซึ่งใน

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ฝั่ง และเฮโรอีน เป็นยาเสพติดหลักที่นำเป็นห่วง โดยตลาดคิตามีนมีการใช้มานาน ทั้งนี้ ในช่วงการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เผ่าระวังผู้ขายยาเสพติดเข้าถึงการบำบัด เมื่อพิจารณาภาพรวมสถานการณ์ปัญหาเสพติดในประชาคมอาเซียน ปี ค.ศ. 2020 ของ ASEAN Narcotics Cooperation Center: ASEAN-NARCO พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์/มาตรการการดำเนินงานด้านยาเสพติดทั้งทางตรงและทางอ้อม มีผู้ขายยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาทั่วทั้งอาเซียน 81.9 คนต่อประชากร 100,000 คน เป็นผู้ใช้สารกระตุ้นประสาท (ATS) ร้อยละ 77.5 โดยประเทศไทยมีจำนวนผู้เข้ารับการรักษาเสพติดมากที่สุดในประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้ ผู้ขายยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุมากกว่า 39 ปี ร้อยละ 20.71 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 25-29 ปี ร้อยละ 18.86 และช่วงอายุ 20-24 ปี ร้อยละ 18.83 (Kanato Manop, Sarasiri Rachanikorn, and Leyatikul Poonrut. 2021: 6, 111) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นช่วงเริ่มต้นวัยทำงานและวัยทำงานเต็มตัว

จากปัญหาเสพติดในกลุ่มวัยทำงานข้างต้น เมื่อ ค.ศ. 2016 องค์การสหประชาชาติได้เปลี่ยนมุมมองต่อปัญหา ยาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพ การพัฒนา และการจัดการความสมดุล ซึ่งประเทศไทยนำแนวคิด “ผู้เสพ” คือ “ผู้ป่วย” ต้องได้รับการบำบัดรักษาเสพติดมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. 2559: 2-3, 16) โดยการดำเนินงานด้านยาเสพติดนี้อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ที่มุ่งพัฒนาประเทศด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561: 2-5) กอปรกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มุ่งพลิกประเทศไทยสู่ความก้าวหน้าทางสังคมมีเศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. 2564: ปกหน้า) เชื่อมสู่แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 มาตรการด้านการป้องกันและบำบัดรักษาเสพติด มุ่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนทุกช่วงวัย พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาส และการยอมรับกลับคืน เป็นคนดี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2563: 26-27, 41, 50-53) พร้อมทั้ง มีแผนปฏิบัติการด้านแรงงาน (พ.ศ.2563-2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564 เพิ่มเติม ที่เน้นสร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงาน และทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) พร้อมมีคุณภาพชีวิตที่ดี (กระทรวงแรงงาน. 2564: 3, 31) และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน/สถานประกอบการจะมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานทั้งในและนอกระบบ ด้วยการสร้างความร่วมมือองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การส่งเสริมสถานประกอบการให้โอกาสแก่ประชาชนวัยทำงานที่ใช้และผ่านการบำบัดรักษาเสพติดเข้าทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2564: 33) กอปรกับ ข้อค้นพบปัญหาในพื้นที่ว่าส่วนใหญ่จะมีการจัดตั้งเครือข่ายแล้ว แต่ไม่มีการพัฒนากิจกรรมขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานอย่างต่อเนื่อง นำมาเป็นประเด็นสำคัญในการสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่นี้ เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานของเครือข่ายทำงานนอกระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้นำมาหลักพุทธธรรม-อริยบท 4 ผสานกับศาสตร์พระราชา-หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) สืบสาน

ต่อยอดพระราชปณิธาน โดยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ในหลวงรัชกาลที่ 10) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมี “จิตอาสา” พร้อมรอบคิด ศาสตร์ตะวันตก-วงจรคุณภาพ ช่วยพัฒนาการทำงานสู่ความสำเร็จยั่งยืน สังเคราะห์ หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ ให้เหตุผลเชิงอุปนัย ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ใหม่ “4 ขั้นตอนความสำเร็จหัวใจอาสา ทำงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด” วัตถุประสงค์ เพื่อเติมเต็มคุณค่าการทำงานจิตสาธารณะสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานสู่ความสำเร็จยั่งยืน อันเป็นหลักสากลสามารถปรับ ใช้ได้กับทุกคน พร้อมพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

หลักพุทธธรรม: หลักอิทธิบาท 4

จากความสำคัญของปัญหาข้างต้น ได้มีการน้อมนำหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 มาสังเคราะห์กับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานของ เครือข่ายทำงานนอกระบบ เพื่อเติมเต็ม การทำงานของเครือข่ายทำงานนอกระบบสู่ความสำเร็จดียิ่ง ซึ่งพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึง หลักอิทธิบาท 4 คือ ความเพียร ที่สร้างสรรค์ ประกอบด้วยฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา (21/303/391) โดยอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรม หนทางสู่ความสำเร็จมี 4 ประการ คือ การมีใจรัก ความเพียร การเอาใจฝักใฝ่ และการใช้ปัญญาพัฒนา งานให้ดียิ่งขึ้นไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2548: 26) และในวิกิพีเดียได้กล่าวถึงอิทธิบาท 4 ว่าเป็นคุณธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จผลในเป้าหมายมี 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความ พพอใจ ปรารถนาที่จะให้งานดียิ่งขึ้น 2) วิริยะ ความเพียร หมั่นทำงานนั้น ด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย 3) จิตตะ ความคิด รั้งสิ่งที่ทำด้วยจิตใจฝักใฝ่ ไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ หาเหตุผล คิดหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น จะเห็นว่าการมีใจรัก ความเพียร เอาใจฝักใฝ่ และการไตร่ตรอง ช่วยเสริมกระบวนการทำงานของ เครือข่าย สู่ความสำเร็จดียิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยการศึกษาแนวคิดและวิธีปฏิบัติของเครือข่ายบัณฑิต อาสาในภาคเหนือ กล่าวถึง การบูรณาการหลักพุทธธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารตน ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ธรรมแห่งความสำเร็จ (สุนทร สุริยะรังสี. 2560: 156) นำมาผสมผสานหลอมรวมกับ ศาสตร์พระราชชา ในการดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้วยความ รอบรู้คู่คุณธรรม ผนวกกับหลักการทำงานในพื้นที่ด้วยความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา พร้อมทั้ง สืบสาน รักษา ต่อยอด การทำงานด้วยหัวใจจิตอาสา ช่วยให้การงานเครือข่ายประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

ศาสตร์พระราชชา

ศาสตร์พระราชชา-หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นแนว พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานชี้แนวทางการดำรงชีวิตและการแก้ไขปัญหาสู่ความสำเร็จ โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำรงชีวิตที่ยึดหลักความพอดี มีเหตุผล ไม่ประมาท (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). 2549: 2) อันเป็นหลักทาง สายกลางในการดำเนินชีวิตที่พอประมาณ มีเหตุผล และภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และ คุณธรรม เพื่อให้ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน (ปรัชญา ปานเกตุ. 2561: 11-12) ซึ่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชน

ในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อให้ก้าวทันต่อโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550: 32-34) ประกอบกับหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการเข้าใจประชาชน-งานที่ทำ และเข้าถึงจิตใจประชาชนทุกพื้นที่ พร้อมพัฒนางานควบคู่กันในทุกด้าน (ปรัชญา ปานเกษตร. 2561: 49) ซึ่งในกระทรวงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 จะทรงศึกษาทำความเข้าใจ ข้อมูล ปัจจัย รายละเอียดปัญหาอย่างถ่องแท้ก่อน แล้วค่อยทำสิ่งที่ประชาชนเขาต้องการ เพื่อตอบสนองความต้องการได้อย่างตรงจุด (ปราโมทย์ ไ้มักัด. 2559: 70-71) พร้อมสืบสานต่อยอดพระราชปณิธานโดยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ในหลวงรัชกาลที่ 10) ส่งเสริมให้คนไทยมี “จิตอาสา” ทำดีต่อสังคม สร้างความรักสามัคคีสู่ประเทศชาติ (สิน สือสวน. 2561: 14) สอดคล้องกับประสบการณ์ทำงานจิตอาสาของบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเหล็กแผ่นรีดร้อนชนิดม้วนรายใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้มีการทำงาน จิตอาสาช่วยเหลือชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมอาสาที่ทำ อาทิ งานอาสาช่วยซ่อมแซมวัด ก่อสร้างอาคารเรียนเด็กเล็ก ทาสีกำแพงโรงเรียน ปรับปรุงระบบไฟฟ้าของโรงอาหารในโรงเรียน ร่วมพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า สร้างหลังคา พื้นที่ ออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน และสร้างเวทีลานแอโรบิก (อารีณะ วีระวัฒน์, เสาวลักษณ์ ศรีสุวรรณ, และนิภา ใจเรือน. 2560: 238-241) จะเห็นว่าการดำเนินชีวิตของทุกคนควรยึดหลักทางสายกลาง พอประมาณ มีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้วยความรู้คู่คุณธรรมเป็นรากแก้วให้กับชีวิต ช่วยให้การใช้ชีวิตของทุกคนถูกต้อง สร้างสรรค์ และดีงาม พร้อมนำหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาแก้ไขปัญหาคำถามการทำงานในพื้นที่สืบสานต่อยอดพระราชปณิธานโดยในหลวงรัชกาลที่ 10 ส่งเสริมการทำงาน “จิตอาสา” เพื่อสังคมส่วนรวมประเทศชาติ ผสานกับหลักธรรมอริยบท 4 ช่วยให้การงานสู่ความสำเร็จ พร้อมเสริมด้วยขั้นตอนการทำงานวงจรคุณภาพ พัฒนางานให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

วงจรคุณภาพ (PDCA)

วงจรคุณภาพเป็นวงจรวิธีการทางสถิติประยุกต์ของ W. Edwards Deming (1967: 91) เริ่มจาก 1) Design-ออกแบบ 2) Make-ทำ 3) Sell-ขาย 4) Service Test-ทดสอบบริการ และให้ดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนหมุนเวียนเป็นวัฏจักรไม่มีที่สิ้นสุด โดยกระบวนการบริหารของ W. Edwards Deming นี้ประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการของ Gulick และ Urwick ให้สั้นลง เรียกว่า วัฏจักรเดมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ และนำแผนไปแก้ไขแล้วปฏิบัติใหม่ (สมคิด บางโม. 2558: 72) สรุปสาระสำคัญขั้นตอนของวัฏจักร PDCA (สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. ม.ป.ป.: 82-83) ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) เป็นการระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การพัฒนาทฤษฎี กำหนดแผนงานกิจกรรม และการวัดความสำเร็จ 2) การทดลองปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินกิจกรรมตามแผน โดยประยุกต์ใช้ความรู้ที่ดีที่สุดในการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) การตรวจสอบ (Check) เป็นการศึกษาผลลัพธ์เพื่อดูความก้าวหน้าแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เรียนรู้ และแก้ไข้ปัญหา 4) การปฏิบัติจริง (Action) เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการ เรียนรู้ ให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นว่าการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ใช้พัฒนาการดำเนินงานมุ่งสู่ผลความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพลั้งคิดบวกในการบริหารงานตามแนวพุทธบูรณาการที่ใช้กระบวนการสะสมพลั้งคิดบวกด้วยระบบ PDCA ของ Deming ในการบริหารงานผ่านระบบสู่ความสำเร็จยั่งยืน ได้แก่ Plan-ค้นหา Do-นำไปใช้ Check-ตรวจสอบ Action-น้อมรับ (พระครูอุทัยธรรมมา

นุกูล (สามารถ อิทธิญาโณ). 2560: 97-99) และงานวิจัยรูปแบบการจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัย ยาเสพติด และอบายมุขได้ใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการขั้นตอนวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และสะท้อนผล โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (กัญญารัตน์ นามวิเศษ. 2562: 21) นำกรอบคิดทั้งหมดมาสังเคราะห์กับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน เสริมเติมเต็มคุณค่างานเครือข่ายวัยทำงานนอกระบบสู่ความสำเร็จดียิ่งขึ้น

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน

จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (United Nations General Assembly Special Session 2016: UNGASS 2016) ได้เปลี่ยนมุมมองต่อปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพ ระบบสาธารณสุข อาชญากรรม สิทธิมนุษยชน ความยากจน การพัฒนา ฯลฯ ซึ่งเป็นนโยบายมุ่งเน้นจัดการความสมดุลในการแก้ปัญหายาเสพติด โดยประเทศไทยนำทิศทางยาเสพติดโลกมาเป็นนโยบายยาเสพติดของไทยมีแนวคิด “ผู้เสพ” คือ “ผู้ป่วย” ต้องได้รับการบำบัดรักษาเสพติด (สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. 2559: 2-3, 16) สอดคล้องกับรายงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Discussion Paper) ของ United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC (n.d.: 17) กล่าวถึงผลกระทบต่อการใช้แนวคิดชุมชนบำบัดของประเทศกัมพูชา จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศไทย ซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการและบำบัดรักษาเสพติดของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยนโยบาย ยาเสพติดนี้อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านความมั่นคง มุ่งแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง/ปลอดภัยของประชาชนระดับชาติ สังคม และชุมชน พร้อมมีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนามาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561: 2-5) เชื่อมสู่ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มุ่งพลิกประเทศไทยสู่ความก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน มุ่งให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค ด้วยการปรับโครงสร้างสู่เศรษฐกิจนวัตกรรม พัฒนาคนยุคใหม่ มุ่งสร้างสังคมแห่งโอกาส และเปลี่ยนผ่านสังคมและเศรษฐกิจไปสู่ความยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2564: ปกหน้า, 72, 75) พร้อมแผนปฏิบัติการด้านแรงงาน (พ.ศ.2563-2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564 เพิ่มเติม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 เน้นสร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงาน และทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) โดยพัฒนาแรงงานให้มีศักยภาพสูง สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน พร้อมมีคุณภาพชีวิตที่ดี (กระทรวงแรงงาน. 2564: 3, 31-32) และแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 มาตรการป้องกันและบำบัดรักษาเสพติด สนับสนุนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มประชาชนวัยทำงาน และกลุ่มประชาชนทั่วไป ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สร้างกระแสสังคมให้มีความตระหนักรู้ มีส่วนร่วมป้องกันยาเสพติด และเสริมสร้างพื้นที่ปลอดภัย โดยการมีส่วนร่วมของกลไกพื้นที่ มีระบบดูแล ช่วยเหลือ และเฝ้าระวัง พร้อมการดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาเสพติด และลดผลกระทบจากยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2563: 26-27) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีกรอบการดำเนินงานที่สำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565 ในกลุ่มประชาชนวัยทำงานมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานทั้งในและนอกระบบ เน้นการสร้างความร่วมมือองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง และสร้างการรับรู้ป้องกันไม่ให้เกิดกลุ่มประชาชนวัยทำงานเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดทั้งการใช้และค้ายาเสพติด รวมถึงการส่งเสริมสถานประกอบการให้โอกาสแก่ประชาชนวัยทำงานที่เข้ายาเสพติดและผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงานในสถานประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2564: 33)

นอกจากนี้ จากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาของผู้เขียน และการลงพื้นที่การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มประชาชนวัยทำงานของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค/กรุงเทพมหานคร (สำนักงาน ปปส.ภาค/กรุงเทพมหานคร) พบว่า การทำงานของเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ต่อเนื่องจะต้องอาศัยแกนนำและสมาชิกเครือข่ายที่มีจิตสาธารณะทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมจริง ๆ บางพื้นที่กลไกการดำเนินงานและเครือข่ายขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มประชาชนวัยทำงาน การทำงานในพื้นที่ของเครือข่ายทำงานนอกระบบจะมีการบูรณาการหน้าที่ภารกิจ ที่รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยงานแบบเป็นองค์รวม และพื้นที่บางจังหวัดมีการจัดตั้งเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้ว แต่ยังไม่มีการพัฒนากิจกรรมที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มประชาชนวัยทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่ จังหวัด และภาค นอกจากนี้ เครือข่ายทำงานนอกระบบบางพื้นที่ยังไม่มีกระบวนการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน และแกนนำเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งจะทำให้เครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความเข้มแข็งด้วย

จะเห็นว่าแนวทางจากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน อาทิ การรณรงค์ให้ความรู้ ค้นหา ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพชีวิตและการเสริมสร้างพัฒนาเครือข่าย พร้อมประเด็น ประสบการณ์และข้อค้นพบ เป็นกรอบคิดในการสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยแรงงานนอกระบบ: วิถีชีวิต การทำงาน การดูแลสุขภาพและสังคม กรณีศึกษากลุ่มเย็บผ้า ตำบลบ้านเม็ง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น กล่าวถึงครอบครัว เครือข่ายกลุ่มวัยทำงาน และชุมชน มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพและสังคมของวัยทำงานมากที่สุด (สุวิทย์ อินนามมา. 2553: 379) และงานวิจัยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ “Smart City Korat Startup” กล่าวถึงปัจจัยองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ ได้แก่ จังหวะเวลา ด้านทีมไอเดีย แผนธุรกิจ และเงินทุน ซึ่งนำหลักอิทธิบาท 4 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ Startup (เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ และคนอื่น ๆ. 2563: 217-218, 223) รวมถึง งานวิจัยยุทธศาสตร์การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดอย่างยั่งยืนในเยาวชนของกรุงเทพมหานคร พบว่า 1 ใน 6 ยุทธศาสตร์ คือ การมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาเครือข่ายที่เข้มแข็ง โดยเสริมแรงจูงใจทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่เยาวชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ และคนอื่น ๆ. 2561: 137-138) ทั้งนี้ สมาชิกเครือข่ายทำงานนอกระบบในพื้นที่จะมีทั้ง ผู้ประกอบการ หัวหน้างานแกนนำวัยทำงาน กลุ่มวัยทำงาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำหมู่บ้าน/ชุมชน อบต. อสม. อสร. ประชาชนในชุมชน ฯลฯ ที่ทำงานอาสาเพื่อสังคมส่วนรวม หลอมรวมกับหลัก

อิทธิบาท 4 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักการทำงานจิตอาสาและ กรอบแนวคิดวงจรคุณภาพ เสริมเต็มเต็มกระบวนการทำงานของเครือข่ายทำงานนอกระบบในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานมุ่งผลสู่ความสำเร็จต่อเนื่องและยั่งยืน

การสังเคราะห์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่ม ประชาชนวัยทำงานของเครือข่าย

จากความสำคัญของปัญหา กรอบแนวคิด การดำเนินงาน และข้อค้นพบ จากการดำเนินงานในพื้นที่ นำมาสังเคราะห์ร่วมกับบทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานของเครือข่าย แยกเป็นประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหา รูปแบบ กระบวนการผลการดำเนินงาน และ แนวคิด เพื่อยืนยันว่าองค์ความรู้ใหม่นี้สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่ สรุปสาระสำคัญดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1: การสังเคราะห์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานของเครือข่าย

บทเรียน	เนื้อหา	รูปแบบ	กระบวนการ	ผลผลิต	แนวคิด
บทเรียนการดำเนินงาน ป้องกันและ แก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในสถาน ประกอบการ เครือสหพัฒน์ กบินทร์บุรี (สุวิชาญ รัชัษรตนการ, 2559: 136-179)	สวนอุตสาหกรรมสหพัฒน์ พิบูลย์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ ครอบคลุม 4 อบต. ได้แก่ อบต.นาแรม อบต.นนทรี อบต.วังตาล และ อบต.โนนสถาน กบินทร์ มีชุมชนตั้งอยู่โดย รอบสวน 8 ชุมชนมีบริษัท ตั้งอยู่ 29 แห่งโดยเป็นบริษัท ในเครือสหพัฒน์ 28 แห่ง และเป็นบริษัทที่เข้ามาเช่าพื้นที่ 1 แห่งส่วนใหญ่เป็นสถาน ประกอบการผลิตเสื้อผ้า รองเท้าสำเร็จรูป และถุง ลมนิรภัย	เครือข่าย สถาน ประกอบ การป้องกัน ยาเสพติด	1. จัดตั้งคณะทำงานโครงการ เครือสหพัฒน์ฯ กบินทร์บุรี สี่ชาว 2. ประชุมคณะทำงานฝ่าย ต่าง ๆ เดือนละครั้ง 3. ประสานหน่วยงานภาค รัฐ สนับสนุนการอบรมให้ ความรู้คณะทำงานวิทยากร หัวหน้างาน พนักงาน ของ แต่ละบริษัท 4. จัดทำแผนการดำเนิน กิจกรรมร่วมกัน งบประมาณ เครือข่าย ได้แก่ 6.1) อำนวยการบริหาร จัดการ: จัดทำนโยบาย ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด จัดทำฐานข้อมูล จัดซื้อชุดตรวจหาสารเสพ ติด และศึกษาดูงาน 6.2) เฝ้าระวังและบำบัด รักษา	1. มีฐาน ข้อมูลสมาชิก เครือข่าย 2. เกิดระบบ เฝ้าระวัง ปัญหา ยาเสพติด ระหว่างสถาน ประกอบการ 3. เกิดเครือ ข่ายความ ร่วมมือ ระหว่าง สถาน ประกอบการ และชุมชน	1. มีการดำเนินงาน วางแผน การดำเนิน กิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ควรเติมเต็ม การทำงานเครือข่าย ให้ครบวงจรด้วยกรอบ แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA และหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มุ่งผลสู่ความเป็นเลิศ ยั่งยืน 2. มีกิจกรรมจิต สาธารณะ และ กิจกรรมพึงธรรมะควร เต็มรายละเอียดธรรมะ ในการทำงานเครือข่าย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ธรรมหนทางสู่ความ สำเร็จ 3. กิจกรรมหารายได้ เสริม ควรเสริมการ เป็นแบบอย่างที่ดีใน การใช้ชีวิต-การงาน ของสมาชิกเครือข่าย ด้วยกรอบคิดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียง ให้กับกลุ่มวัย ทำงาน และประชาชน

ตารางที่ 1: (ต่อ)

บทเรียน	เนื้อหา	รูปแบบ	กระบวนการ	ผลผลิต	แนวคิด
	จุดเริ่มต้นการทำงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในระยะแรก เป็นการณรงค์ให้สถานประกอบการในเครือข่ายสหพัฒน์พิบูลย์ เข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาว และได้ร่วมมือกับภาครัฐดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในรูปแบบเครือข่ายสถานประกอบการสีเขียวโดยมอบหมายให้แกนนำชมรมบริหารงานบุคคลเครือข่ายสหพัฒน์เป็นผู้ดำเนินการเครือข่ายสหพัฒน์ ป้องกันยาเสพติด		6.3) กิจกรรมป้องกันยาเสพติด และกิจกรรมทางเลือก: กิจกรรมลานกีฬา กิจกรรมจิตสาธารณะ บำเพ็ญประโยชน์ ประกวดขายของในงานเปิดธรรมะ ทุกวันพระ พิธีกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณตน 7. บูรณาการหน่วยงานภาคีในพื้นที่		
เครือข่าย การดำเนินงานป้องกัน ยาเสพติด สำนักงาน สวัสดิการ และคุ้มครอง แรงงาน จังหวัดลำพูน, (สำนักงาน สวัสดิการ และคุ้มครอง แรงงาน จังหวัดลำพูน, 2553: 1-11)	สสค.ลำพูน เริ่มจัดทำ โครงการโรงงานสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด เมื่อ ปี 2543 ในพื้นที่นิคม อุตสาหกรรมภาคเหนือ มี สถานประกอบการตั้งอยู่ในนิคม 17 แห่ง ผู้บริหาร สถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่น ซึ่งในระยะแรกสถานประกอบการไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาว ภายหลังจากได้มีตัวแทน กงสุลญี่ปุ่นประจำจังหวัด เชียงใหม่มาชี้แจงทำความเข้าใจถึงความจำเป็น และประโยชน์ที่จะได้รับจึงมี สถานประกอบการต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาว มากขึ้น และมีการ ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ จนถึงปัจจุบัน	โครงการ โรงงานสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติด ในเครือข่าย สถานประกอบการ	1. แต่งตั้งคณะทำงาน โครงการโรงงานสีขาวระดับ จังหวัด 2. จัดประชุมคณะทำงาน 3. ประชุมชี้แจงโครงการ เชิญชวนสถานประกอบการ เข้าร่วมโครงการ 4. ดำเนินการจัดกิจกรรม รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด 5. เป็นที่ปรึกษาและ สนับสนุนการจัดกิจกรรม ด้านป้องกันแก้ไข และเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดให้กับ สถานประกอบการ 6. ประสานชี้แจงสถาน ประกอบการเตรียมความพร้อมเข้ารับการตรวจ ประเมินผลตามเกณฑ์ โครงการโรงงานสีขาว 7. จัดทำแผนการตรวจ ประเมิน ประชุมชี้แจง คณะทำงาน เพื่อกำหนด แนวทางและประเมินผล 8. คณะทำงานร่วมออก ตรวจประเมิน 9. จัดประชุมพิจารณา ผลการตรวจประเมินและ รายงานผลให้จังหวัดและ กรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานรับทราบ 10. แจ้งผลการตรวจ ประเมิน 11. ขยายผลไปสู่ สถานประกอบการอื่น	- เกิดเครือข่าย การดำเนินงาน ด้านการป้องกัน แก้ไข และเฝ้า ระวังปัญหา ยาเสพติด ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ และเอกชน	1. มีการดำเนินงาน วางแผน ออกตรวจ ประเมินผล และขยายผล ซึ่งมี กรอบแนวคิดวงจร คุณภาพ PDCA ผัง อยู่ในการดำเนินงาน 2. การดำเนินงาน จัดกิจกรรมเสริม กรอบแนวคิดหลักอิทธิ บาล 4 หลักเข้าใจ เข้า ถึง พัฒนา และการ ทำงานจิตอาสา เพื่อ ให้การทำงานสู่ความ สำเร็จในการดำเนิน งานดียิ่งขึ้น 3. ควรเพิ่มกิจกรรม การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตด้วยกรอบคิดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงให้กับสมาชิก เครือข่าย เพื่อเป็นแบบ อย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิต - การทำงานให้ กับกลุ่มวัยทำงาน และ ประชาชนทั่วไป

จากตารางจะเห็นว่าบทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานของเครือข่าย บางส่วนปฏิบัติตามกรอบแนวคิดวงจรคุณภาพ ได้แก่ การวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีทั้งที่ปรากฏชัดเจนและแฝงอยู่ในกระบวนการดำเนินงาน และมีกิจกรรมธรรมะที่ควรเสริมเติมเต็มรายละเอียด การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดสู่สำเร็จดีด้วยหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ การมีใจรัก ความเพียร เอาใจใส่ฝึกฝน และไตร่ตรอง ปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่ง พร้อมทั้ง ควรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทหารายได้เสริม ด้วยการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสมาชิกเครือข่ายทำงานนอกระบบดำเนินชีวิต-อาชีพ อยู่บนความพอดี เหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ซื่อสัตย์ สุจริต รู้รักสามัคคี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับกลุ่มวัยทำงาน และประชาชนทั่วไป รวมทั้ง การนำหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และการทำงานจิตอาสาธรรมาสนับสนุนการทำงานเครือข่ายอาสาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักการพัฒนาเครือข่ายทำงานนอกระบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชา

จากความสำคัญของปัญหา กรอบแนวคิดหลักพุทธธรรม-อิทธิบาท 4 ศาสตร์พระราชา-หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักการทำงานจิตอาสา และหลักวงจรคุณภาพ พร้อมบทเรียน แนวทางการดำเนินงาน และข้อค้นพบจากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานในพื้นที่ ส่งเคราะห์หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ ให้เหตุผลเชิงอุปนัย ตกลงผลเป็นองค์ความรู้ใหม่ “4 ขั้นตอนความสำเร็จหัวใจอาสาทำงานสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติด” โดยเครือข่ายทำงานนอกระบบในที่นี้ หมายถึง คณะกรรมการ แกนนำ และสมาชิกเครือข่ายทำงานนอกระบบ ซึ่งมีการดำเนินงาน เริ่มจาก

1. **คิดวิเคราะห์เข้าใจวางแผนงานป้องกันด้วยใจรักทำงานอาสา** เครือข่ายทำงานนอกระบบ มีใจรักงานสาธารณธรรมาสน่าทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน โดยทุกปีหมั่นจัดหรือเข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็น คิดวิเคราะห์ ทำความเข้าใจ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ สาเหตุ ปัจจัย สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานในพื้นที่

2. **เพียรทำกิจกรรมอาสาเข้าถึงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสู่ความพอเพียง** เครือข่ายทำงานนอกระบบ มีความขยันหมั่นเพียร เรียนรู้ หาวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเข้าถึงกลุ่มประชาชนวัยทำงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกวิธีที่สะดวก รวดเร็ว ครอบคลุม และประหยัดกว่าในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวช่วยสนับสนุนสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในพื้นที่ โดยบูรณาการหน่วยงานภาคีในพื้นที่ดำเนินกิจกรรม

2.1 **ส่งต่อข้อมูล** ให้ความรู้ โทษพิษภัย กฎหมาย แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มประชาชน วัยทำงาน ผ่านช่องทางไลน์ เฟสบุ๊ก แผ่นพับ โปสเตอร์ ไลน์ ฯลฯ

2.2 **ให้คำปรึกษา-แนะนำ** ปัญหาชีวิต การเงิน ครอบครัว ปัญหาอื่น ๆ พร้อมปัญหาเสพติด โดยชวนพูดคุย หาสาเหตุ พร้อมแนะนำวิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยยาเสพติด สถานที่บำบัดรักษาเสพติด การแฉะแสบเสียด ให้กับกลุ่มวัยทำงานที่มีปัญหาเป็นแบบพี่น้อง หรือเพื่อนช่วยเพื่อน

2.3 ให้อภัย โอกาส ให้กำลังใจ ที่ยืนในสังคม มีการติดตาม ให้ความช่วยเหลือกลุ่มวัยทำงานผู้ที่เคยพลาดพลั้ง เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ให้กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ หรือป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปอยู่ในวังวนของยาเสพติดอีก

2.4 เป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับกลุ่มวัยทำงาน และประชาชนทั่วไป โดยใช้ปัญญา รู้คิดชอบ ดำเนินชีวิต-อาชีพ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พอดี พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ซื่อสัตย์ สุจริต รู้รักสามัคคี เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นใช้ปัญญาและสติ หาทางออกที่สร้างสรรค์ ถูกต้อง และดีงามให้กับชีวิต เป็นเกราะป้องกันภัยจากยาเสพติด

3. ใส่ใจประเมินผลเข้าถึงแก่นงานอาสาเพื่อส่วนรวม เครือข่ายทำงานนอกระบบ มีใจฝึกฝน ใส่ใจหมั่นจัดหรือเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุบทบทเรียน และสรุปประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานของตนกับคนอื่น ๆ ทั้งการทำงานที่สำเร็จ และไม่สำเร็จ พร้อมร่วมรับฟัง และให้ข้อคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มประชาชนวัยทำงานที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง

4. ใคร่ครวญพัฒนางานเครือข่ายอาสาให้ดียิ่งขึ้น ทุกปีเครือข่ายทำงานนอกระบบหมั่นพิจารณาไตร่ตรองนำบทเรียนการดำเนินงานที่สำเร็จ และไม่สำเร็จ พร้อมทั้ง ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ มาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอาสาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน พร้อมบูรณาการหน่วยงานภาคีในพื้นที่ทำงานเครือข่ายทำงานนอกระบบสู่ความสำเร็จเป็นเลิศและยั่งยืน

โดยให้ดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอน หมั่นเวียนเป็นวัฏจักรไม่สิ้นสุด เพื่อสร้างคุณค่าการทำงานจิตสาธารณะ สู่ความสำเร็จดียิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มประชาชนวัยทำงาน ช่วยให้ประชาชนวัยทำงานมีศักยภาพ ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

บทสรุป

ปัญหายาเสพติดในกลุ่มวัยทำงานส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจสังคมของประเทศ จาก การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยแรงงานที่ผ่านมา พบว่า ในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีการจัดตั้งเครือข่ายแล้ว แต่ไม่มี การพัฒนากิจกรรมขับเคลื่อนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือบางพื้นที่เครือข่ายขาดการบูรณาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน กลุ่มวัยทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดหลักพุทธธรรม-อิทธิบาท 4 ผสานศาสตร์ พระราชา-หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และหลักการงานจิตอาสา เสริมด้วย หลักจรรยาบรรณภาพ พร้อมบทเรียน แนวทาง และข้อค้นพบ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ โดยให้เหตุผลเชิงอุปนัยเป็นองค์ ความรู้ใหม่ “4 ขั้นตอนความสำเร็จหัวใจอาสาทำงาน สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด” เพื่อเติมเต็มคุณค่า การทำงานจิตสาธารณะสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน สู่ความสำเร็จยั่งยืน เริ่มจาก 1) คิดวิเคราะห์เข้าใจวางแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มวัยทำงานด้วยใจรักอาสา ทำงานเพื่อส่วนรวม 2) เพียรทำกิจกรรมอาสาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเข้าถึงการสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติด ในกลุ่มประชาชนวัยทำงาน พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ใส่ใจร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุบทบทเรียน และสรุปประเมินผล เข้าถึงแก่นงานอาสาป้องกันและ

แก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานอย่างแท้จริง 4) หมั่นพิจารณาไตร่ตรองพัฒนางาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนวัยทำงานของเครือข่ายทำงานนอกระบบให้ดียิ่งขึ้นไป โดยดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอน หมุนเวียนเป็นวัฏจักรไม่สิ้นสุด อันเป็นหลักสากลสามารถปรับใช้ได้กับทุกคน มุ่งหวังให้ในเชิงนโยบาย หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเครือข่ายทำงานนอกระบบด้วยกรอบคิดหลักธรรมกับศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ เชิงปฏิบัติ คณะทำงาน แกนนำ และสมาชิกเครือข่ายทำงานนอกระบบปรับประยุกต์ใช้ 4 ขั้นตอนความสำเร็จ ทำงานจิตสาธารณะสร้างภูมิคุ้มกัน ยาเสพติดให้เหมาะกับบริบทของตน พร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต-อาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่นี้สร้างเป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่ากับสังคม และในการศึกษารั้งต่อไป ศึกษา พัฒนา ต่อยอด การทำงานในมิติอื่นด้วยกรอบคิดหลักธรรมกับศาสตร์ราชา ช่วยให้ประชาชนทุกช่วงวัย รวมทั้งกลุ่มวัยทำงาน มีภูมิคุ้มกันยาเสพติดและคุณภาพชีวิตที่ดี พัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมไทยให้เจริญมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงแรงงาน. (2564). **แผนปฏิบัติการด้านแรงงาน (พ.ศ.2563-2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564 เพิ่มเติม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- กัญญารัตน์ นามวิเศษ. (2562). รูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม. **วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 6(1): 21.
- เบญจมาศ สุวรรณวงศ์, พระมหาสุพร รุกขิตธมโม, มนัสพล ยังทะเล, และเบญญาภา จิตมั่นคงภักดี. (2563). **การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่เชิงพุทธเพื่อมุ่งสู่ ‘Smart City Korat Startup’**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา.
- ปรัชญา ปานเกตุ. (2561). **สารานุกรมศาสตร์พระราชา (Encyclopaedia of the King’s Philosophy)**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ปราโมทย์ ไม้กลัด. (2559). **การทรงงานของพ่อในความทรงจำ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน).
- พระครูอุทัยธรรมานุกูล (สามารถ อธิธญาโณ). (2560). **พลังคิดบวกในการบริหารงานตามแนวพุทธบูรณาการ**. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**. 8(2): 97-99.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2548). **ธรรมนุญชีวิต (ฉบับชาวบ้าน)**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- ภิรมย์ศักดิ์ กิจพัฒนาสมบัติ, เกษมชาติ นเรศเสนีย์, และบุญเรือง ศรีเหรียญ. (2561). **ยุทธศาสตร์การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดอย่างยั่งยืนในเยาวชนของกรุงเทพมหานคร**. **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 5(1): 131-142.
- สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. (2559). **การปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดของชาติ ประชากรรัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559-2560**. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.oncb.go.th/Home/downloadmanual/GuidelinesImplementPlanForOperations2016.pdf>

- สมคิด บางโม. (2558). **องค์การและการจัดการ (Organization and Management)**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: บริษัท จูน พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (ม.ป.ป.). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร: เพื่อสร้างและรักษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันไว้ให้ยั่งยืนในโกลบอลไลเซชัน (Management and Organization Behavior: Creating and Sustaining Competitive Advantage in a Globalization)**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีวีแอล การพิมพ์ จำกัด.
- สิน สือสวน. (2561). **การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- สุนทร สุริยะรังษี. (2560). **การศึกษาแนวคิดและวิธีปฏิบัติของเครือข่ายบัณฑิตอาสาในภาคเหนือ**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- สุวิชาญ รักษัตนากร. (2559). **รวมพลังสถานประกอบการ ประชากรรัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- สุวิทย์ อินนามมา. (2553). **รายงานนอกระบบ: วิถีชีวิต การทำงาน การดูแลสุขภาพและสังคม กรณีศึกษากลุ่มเย็บผ้าตำบลบ้านเม็ง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น**. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข*. 5(3): 379.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2564). (ร่าง) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13**. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2563). **แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). **แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (2549). **เศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กปร.
- สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดลำพูน. (2553). **เครือข่ายการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดลำพูน**. ลำพูน: สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดลำพูน.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อารีณะ วีระวัฒน์, เสาวลักษณ์ ศรีสุวรรณ, และนิภา ใจเรื่อน. (2560). **องค์กรคุณธรรม สร้างคนดีสังคมดี**. กรุงเทพฯ: บริษัท คอนแทน ดีไซน์ จำกัด.

- Kanato Manop, Sarasiri Rachanikorn and Leyatikul Poonrut. (2021). **ASEAN Drug Monitoring Report 2020**. Bangkok: ASEAN Narcotics Cooperation Center.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2022). **World Drug Report 2020: 1 Executive Summary Policy Implications**. Vienna: UNODC.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (n.d.). **Transition from Compulsory Centres for Drug Users to Voluntary Community-based Treatment and Services: Discussion Paper**. Retrieved on June 20, 2022, from https://www.unodc.org/roseap/uploads/archive/documents/Publications/2015/hiv/Discussion_Paper_on_Transition_from_CCDUs_Edited_Final4_04Sept15.pdf
- W. Edwards Deming. (1967). **What Happened In Japan?**. 2nd ed. Washington: Industrial Quality Control.